

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei, ill. alternatíva a jelen számára: degradált, erodált területek rekultivációja a szennyvíziszap kockázatmentes, fenntartható és gazdaságos hasznosításával

---

DR. HEIL BÁLINT² - HORVÁTH SÁNDOR^{1,2} – DR. KOVÁCS GÁBOR²

1 - SZÉKESFEHÉRVÁRI TÉGLAIPARI KFT. – 8000 SZÉKESFEHÉRVÁR, GOMBÓCLESŐ-HEGY

2 - ÉSZAK-DUNÁNTÚLI HULLADÉKHASZNOSÍTÓ KFT. – 9400 SOPRON, IBOLYA ÚT 11.

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei

Forrás:

Bal oldali kép: Development of reforested stand on former peat mining area a case study Dagnija Lazdina, Ieva Bebre, LSFRI Silava The 7th ICP Forests Scientific Conference 21 - 23 May 2018, Riga, Latvia Trial is stop of Field trip together with participants of ICP Forests Task Force Meeting

Jobb oldali kép: fotó: Magyar Csaba

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei

61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

Az erdő talajának védelme

63. § (2)*— Az **erdőben** szennyvíz, hígtrágya vagy talajszennyező anyag, valamint - a **(2a) bekezdésben foglalt kivétellel** - **szennyvíziszap elhelyezése tilos.**

(2a)*— Az erdészeti hatóság a hulladéknak nem minősülő, és **mezőgazdasági hasznosítású termőföldön alkalmazható szennyvíziszap alkalmazását ???**

a) erdőtelepítés talaj előkészítése, valamint

b) a 7. § (1) bekezdés e) vagy f) pontjában foglalt természetességi állapotra vonatkozó alapelvárású erdő esetében a **mesterséges erdőfelújítás talajelőkészítése**

során a talaj tápanyag- és vízgazdálkodásának javítása céljából - **kérelemre**, védett természeti terület és Natura 2000 terület kivételével - engedélyezi, ha

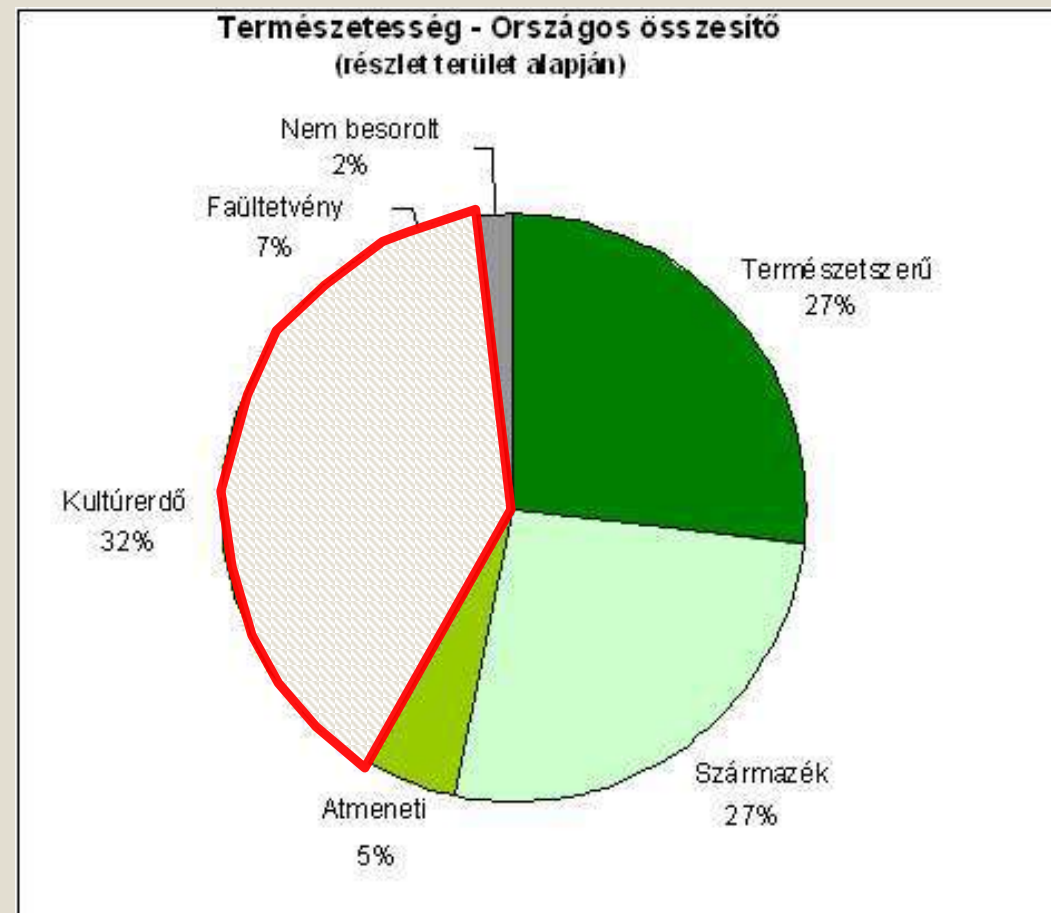
- az erdőgazdálkodó **megfelelő akkreditációval rendelkező kutatóhely** közreműködésével biztosítja a kihelyezett szennyvíziszap termőhelyre, és erdei életközösségre való hatásainak folyamatos,
- **legalább húsz éven** keresztül történő figyelemmel kísérését.

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei

e)* kultúrerdők: az emberi beavatkozás célja miatt a termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulást alkotó fafajaitól jelentősen eltérő fajokból álló erdők,

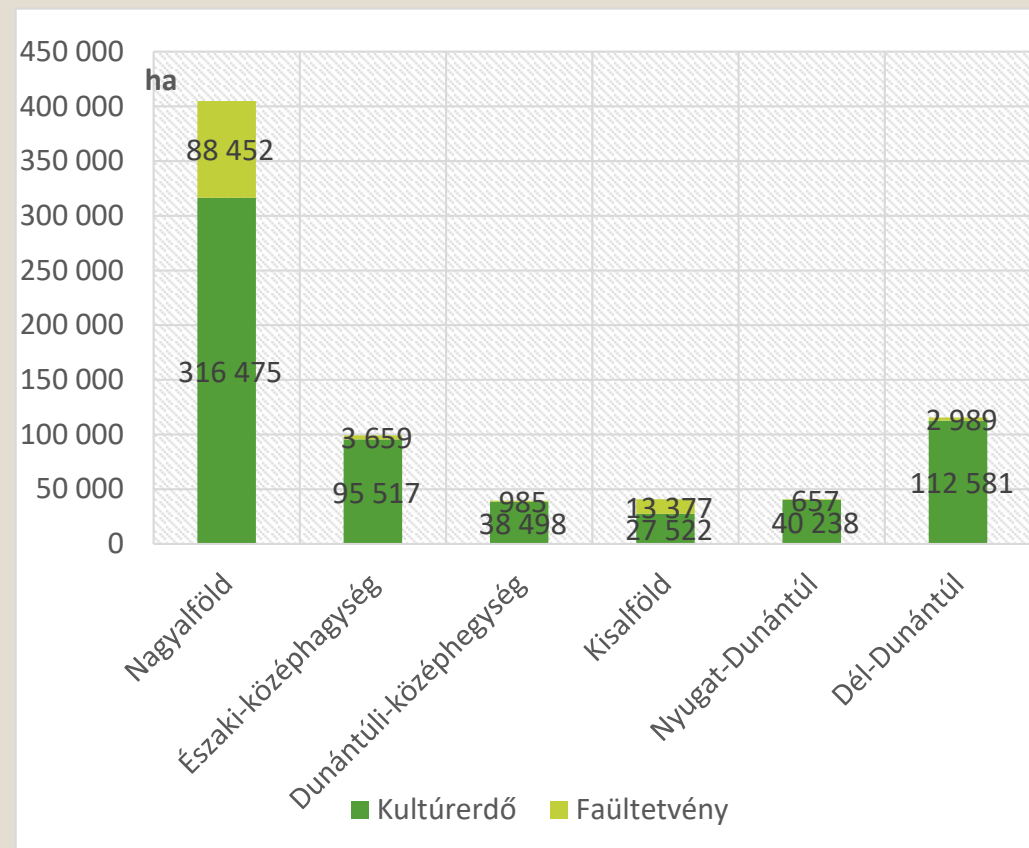
- amelyek elegyarányát tekintve több, mint 70%-ban idegenhonos, erdészeti tájidegen,
- vagy több, mint 50%-ban intenzíven terjedő fajokból állnak,
- vagy ahol az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulást alkotó őshonos fajok kevesebb, mint 30%-os elegyarányban,
- vagy egyáltalán nincsenek jelen;

f)* faültetvény: jellemzően idegenhonos fajokból vagy azok mesterséges hibridjeiből álló, szabályos hálózatban ültetett, intenzíven kezelt erdő.

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei

Erdészeti táj	Kultúrerdő	Faültetvény	Összesen
Nagyalföld	316 475	88 452	404 926
Északi-középhegység	95 517	3 659	99 176
Dunántúli-középhegység	38 498	985	39 483
Kisalföld	27 522	13 377	40 899
Nyugat-Dunántúl	40 238	657	40 895
Dél-Dunántúl	112 581	2 989	115 571
Összesen	630 830	110 121	740 951

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei

A Nagyalföld kultúrerdeinek és faültetvényeinek (404.926 ha)

- 47% ESZTY-TVFLEN-HH-KMÉ-H.
- 20% KTT-TVFLEN-KBE-KMÉ/MÉ-H.

Faállomány	Terület	
	(ha)	(%)
Akácos	58 409	30%
Hazai nyáras - akácos	26 602	14%
Nemes nyáras – akácos	7 711	4%
Nemesnyáras	21 214	11%
Feketefenyves	21 810	11%
Egyéb lombelegyes Ff	7 677	4%
Fenyőelegyes Ff	9 236	5%
Erdeifenyves	7 704	4%
Egyéb lombelegyes Ef	7 017	4%

A szennyvíziszapok erdészeti hasznosításának jövőbeni lehetőségei

Tenyészeti év	Erdőtelepítés és fásítás				Erdőfelújítás (KSH 2018)			
	első kivitelű erdőtelepítés	első kivitelű fásítás	pótlás	összesen	természetes erdőfelújítás	mesterséges erdőfelújítás	pótlás	összesen
2010/2011	2 803	–	658	3 461	6 053	6 518	2 586	15 157
2011/2012	4 537	–	472	5 009	6 904	8 033	3 922	18 859
2012/2013	2 530	–	720	3 250	8 449	10 147	4 932	23 528
2013/2014	1 287	–	312	1 599	7 553	11 354	4 224	23 131
2014/2015	318	–	134	452	8 000	8 989	3 242	20 232
2015/2016	158	–	142	300	7 870	9 961	3 429	21 260
2016/2017	616	–	68	684	7 255	8 603	2 674	18 532

Szennyvíziszap stratégiából...

... a szennyvíziszap elsősorban nem hulladékként kezelendő, hanem másodlagos nyersanyagként és megújuló energiaforrásként hasznosítandó. ...

Degradált, erodált területek rekultivációja a szennyvíziszap kockázatmentes, fenntartható és gazdaságos hasznosításával

---

Degradált, erodált területek rekultivációja a szennyvíziszap kockázatmentes, fenntartható és gazdaságos hasznosításával

CÉLKITŰZÉS:

- helyettesítő talajközeg létrehozása;
- fás és lágyszárú energetikai növényzet telepítése;
- degradált és gyenge termőképességű területek javítása;
- tájrehabilitáció elvégzése;
- hulladékhasznosítással egyetemben;
- iparjogvédelmi eljárás.

Növényzet

Mi a növényzet igénye?

- Termékeny talajfelszín

Hogyan alakítható ki?

- Természetes formában létrejött talajok
- Mesterségesen létrehozott helyettesítő talajközeg

Elérhető legjobb technológia!

- Alapjaiban nem új;
- Megvalósítható;
- Jelenlegi társadalmi jogi, gazdasági háttérhez illesztett;

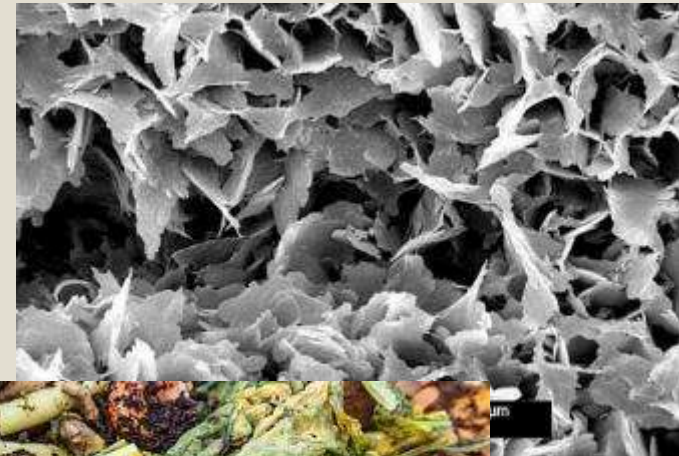

10 t/ha/év száraz biomassza – 2 családi ház (≈3500 m³ gáz kiváltása)

Ökológiai rendszer

TALAJ, MINT HÁROM FÁZISÚ POLIDISZPERZ RENDSZER

- talaj szerves vázkomponensei
  - Vázanyagok
    - Agyag, iszap, homok, kavics
    - Inert anyagok
- talaj szerves összetevői (nem veszélyes hulladékok)
  - Mg-i, kertészeti, vízkultúrák termeléséből, erdőgazdaságból, vadászatból, halászatból, élelmiszer előállításból és feldolgozásból származó hulladékok
  - Fafeldolgozásból és falemez-, bútor-, cellulóz, rost, szuszpenzió-, papír- és kartongyártásból származó hulladékok,
  - Bőr-, szőrme- és textilipari hulladékok
  - Szennyvíziszap (a benne levő víz is hasznosul)
  - Háztartási hulladékok biológiai frakciói

Ökológiai rendszer

ÁSVÁNYI ÖSSZETEVŐK + SZERVES
ÖSSZETEVŐK

≠

TALAJ

Ökológiai rendszer

ÁSVÁNYI ÖSSZETEVŐK + SZERVES
ÖSSZETEVŐK

≠

TALAJ

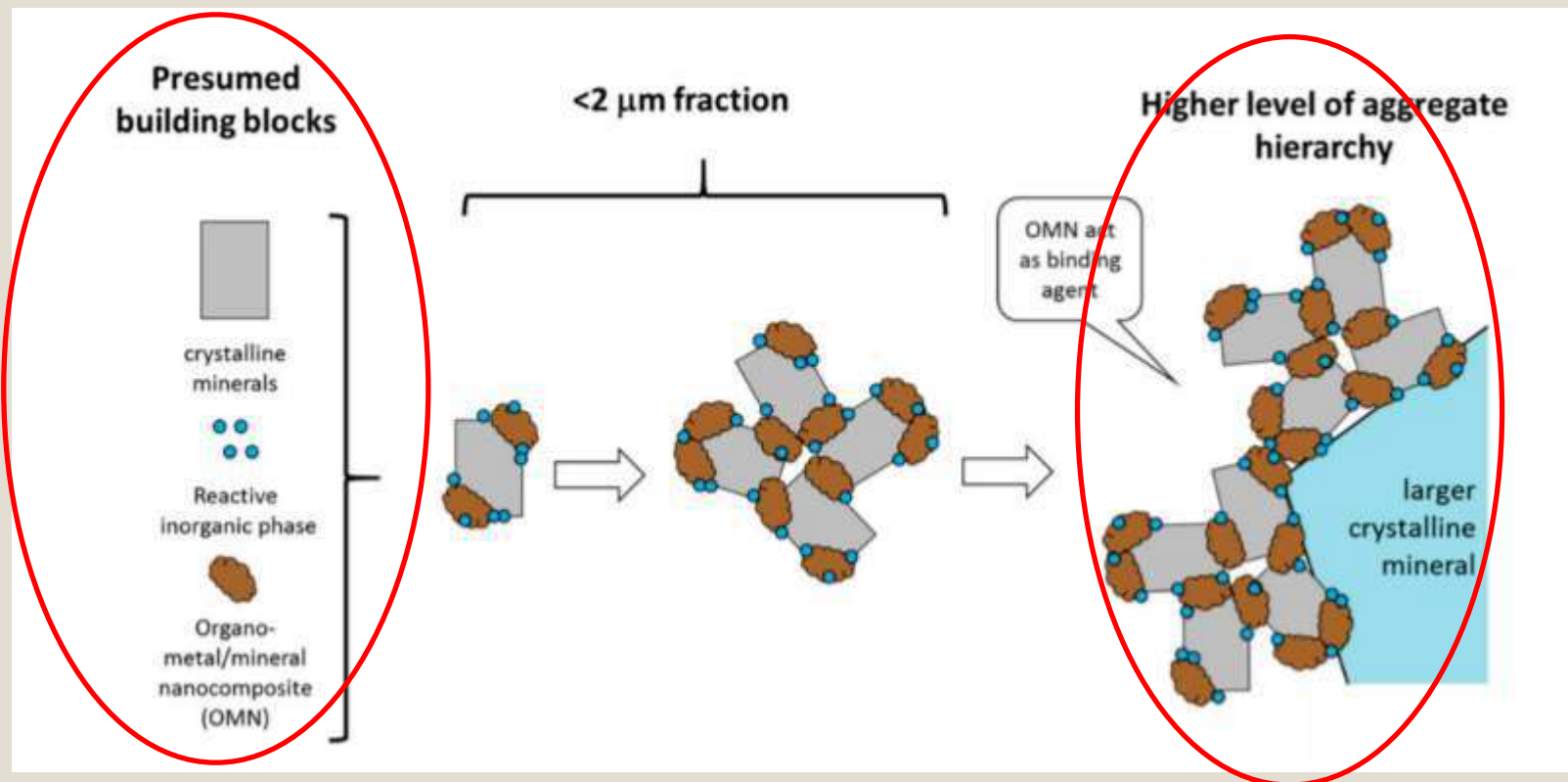

talajosodáshoz szükséges idő
és egyéb környezeti feltételek

Ökológiai rendszer

ORGANO-MINERÁLIS KOMPLEXEK

Forrás: In Search of a Binding Agent: Nano-Scale Evidence of Preferential Carbon Associations with Poorly-Crystalline Mineral Phases in Physically-Stable, Clay-Sized Aggregates Maki Asano 1,* ,†, Rota Wagai 2,* ,† ID , Noriko Yamaguchi 2 ID , Yasuo Takeichi 3 ID , Makoto Maeda 4 , Hiroki Suga 5,6 and Yoshio Takahashi 6

Szennyvíziszap hasznosítás kalkuláció 10 ha területre

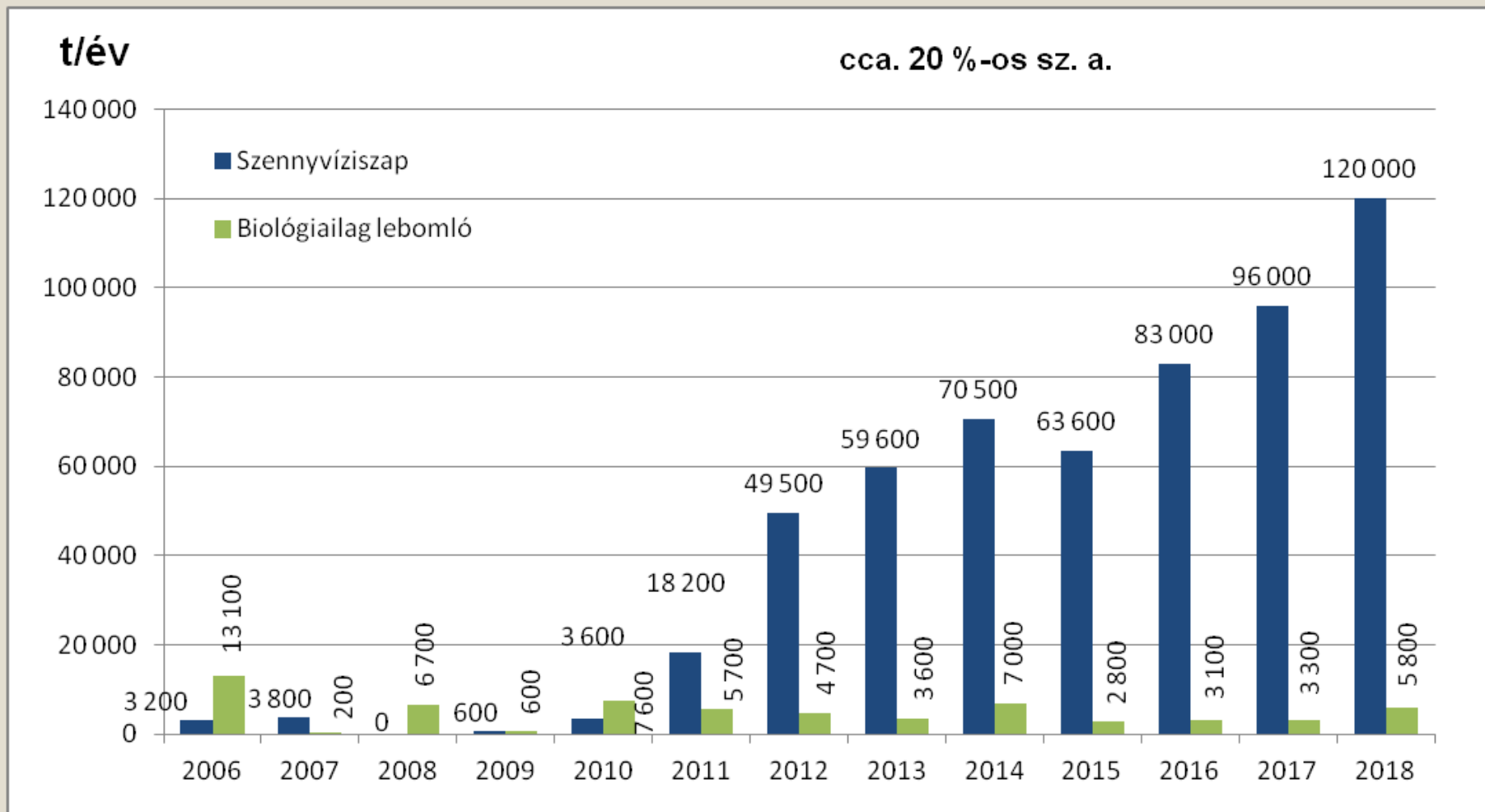
1:1 keverési aránynál

terület [ha]	vázanyag vastagság [m]	ö. iszap (20%) [t]	sz.a [t]	víz [t]
10	1	180 000*	36 000	144 000
10	2.5	450 000**	90 000	360 000

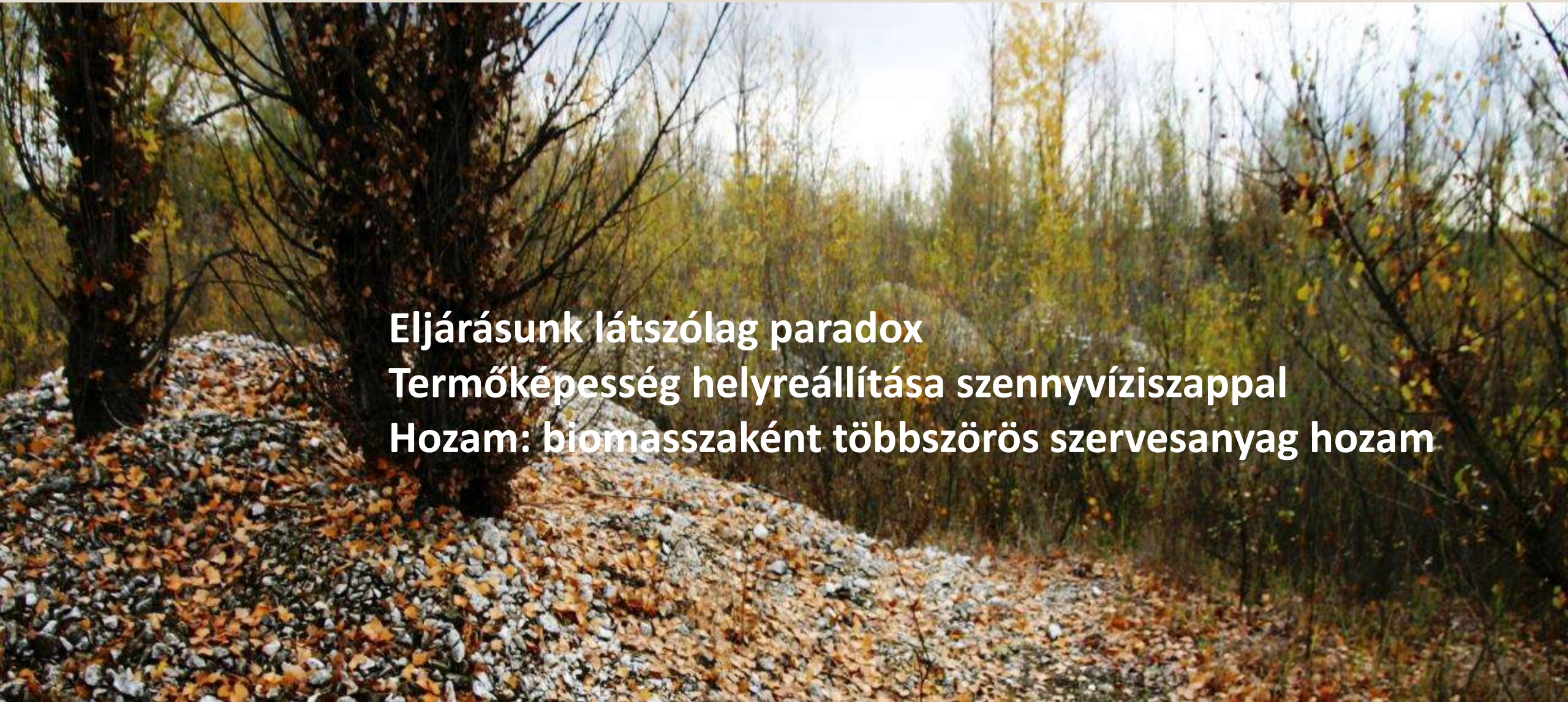
* $100\,000\text{ m}^2 \times 1.5\text{ t/m}^3 \times 1.2 = 180\,000\text{ t}$

** $100\,000\text{ m}^2 \times 2.5\text{ m} \times 1.5\text{ t/m}^3 \times 1.2 = 450\,000\text{ t}$

Gombócleső-hegy szennyvíziszap hasznosítása

Nézőpont kérdése, hogy sok-e az iszap vagy sem?

Eljárásunk látszólag paradox
Termőképesség helyreállítása szennyvíziszappal
Hozam: biomasszaként többszörös szervesanyag hozam

Nézőpont kérdése, hogy sok-e az iszap vagy sem?

300.000 ha rekultiválandó, gyenge termőképességű terület

Nézőpont kérdése, hogy sok-e az iszap vagy sem?

-
- 1) 10.000.000 fő x 0,1 kg/nap sz.a. – 1000 t/nap sz.a.
  - 2) 365.000 t/év szárazanyag szennyvíziszap
  - 3) 10 at/ha/év biomassa – 36.500 ha fás szárú energetikai ültetvény bioenergiája
  - 4) 25.000 Ft/at biomassa ca. 9,125 Mrd Ft

Szennyvíziszap hasznosítás előtt és után

Technológia elve

- Termékeny talajfelszín előállítása a növényzet igényeihez igazítva
- Mesterségesen létrehozott talajok
- Jelenlegi társadalmi jogi, gazdasági háttérhez illesztett
- Műszaki, biológiai kezelés a gazdaságossági szempontok alapján
- Ökológiai kockázatoktól mentes eljárás alkalmazása

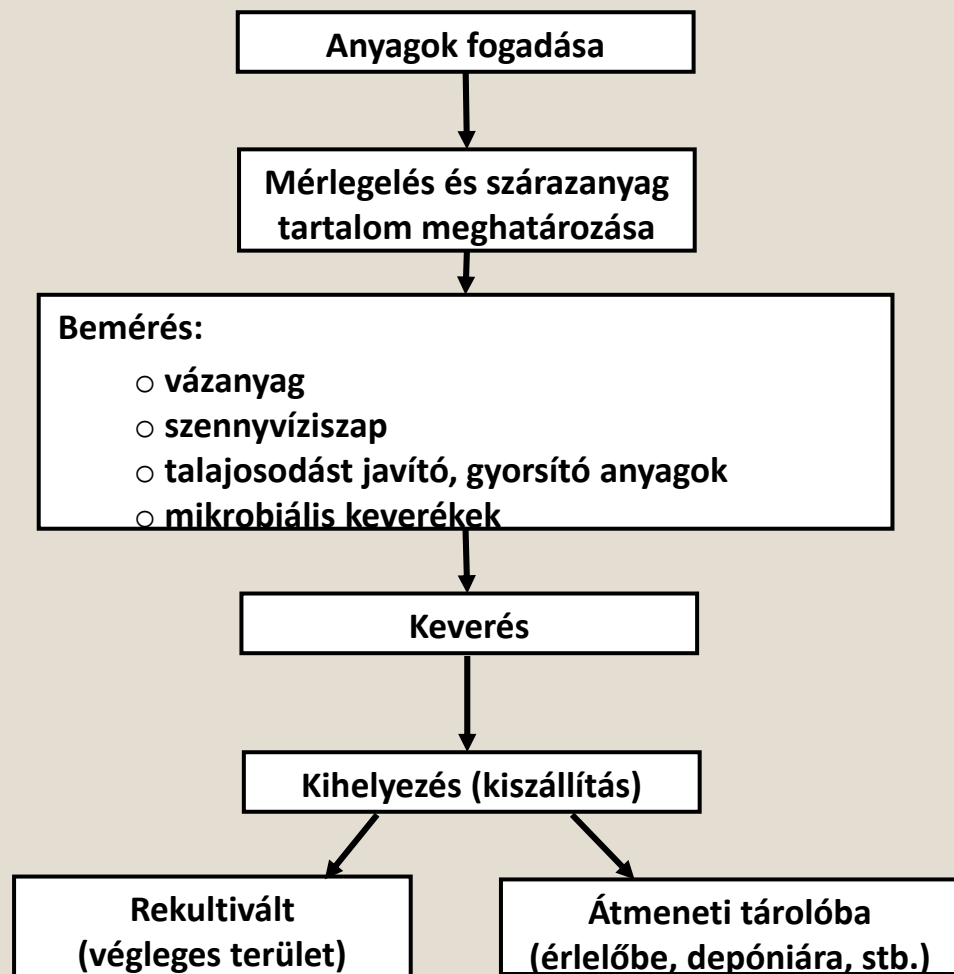
Technológia elemei

- Helyben rendelkezésre álló ásványi nyersanyag hasznosítása;
- Szennyvíziszap hasznosítása a termőtalaj előállításában;
- Víztartalom hasznosítása;
- Elegyítés speciális üzemi szintű gépiesített megvalósítása;
- Talaj mikrobiológiai kezelések elvégzése;
- Fás szárú ültetvény létrehozása gazdasági céllal.

Technológiai folyamata

Technológiai folyamata

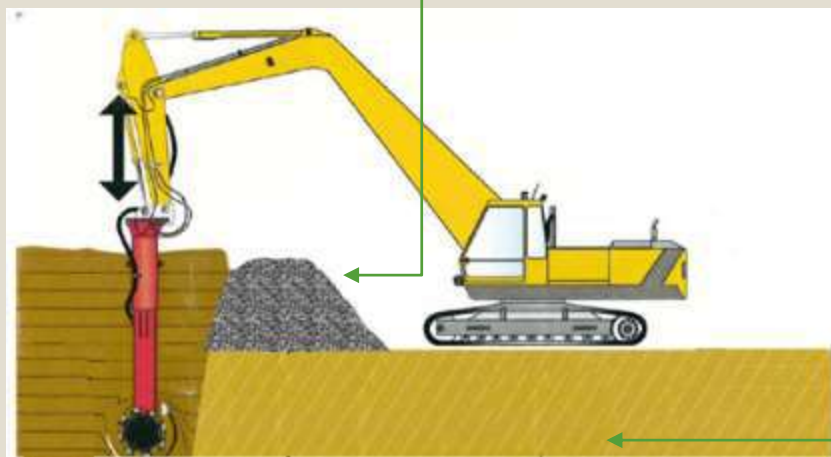
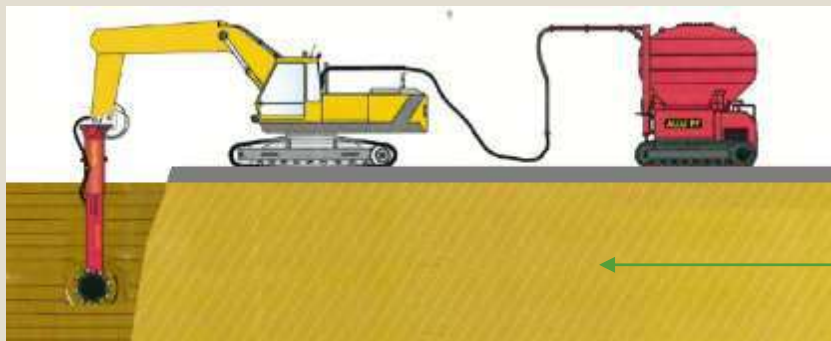
ROCKWHELL
lazító és bontó szerelék

Keverésre átalakított
szerelék

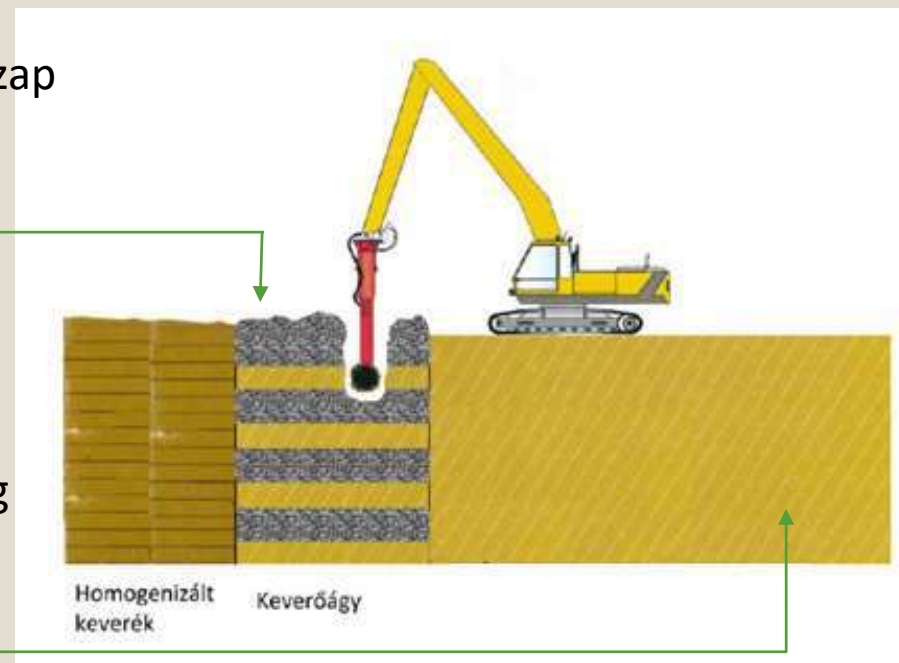

Technológiai folyamata

Szennyvíziszap

Helyi vázanyag

Keverék

Technológiai folyamat

Technológiai folyamat

Technológiai folyamata

Meghatározott talajparaméterek

HELYETTESÍTŐ TALAJKÖZEG KÍVÁNT PARAMÉTEREI

Vizsgált paraméter
pH vizes
Sótartalom (m/m%)
Fenolftalein lúgosság (%)
Kicserélhető Na ⁺
CaCO ₃ (m/m%)
Térfogattömeg (g/cm ³)
Mechanikai összetétel
Humusz (m/m %)
Termőréteg vastagság (cm)

Talajosodási folyamatok monitorozása

ERDÉSZETI KUTATÁSOK, ÖKOLÓGIAI HÁTTÉRISMERETEK

Vizsgálatok

- Talajfizikai, talajkémiai, adszorpciós vizsgálatok
- Talajbiológiai vizsgálatok
  - Mikrobiológiai összetétel vizsgálat
  - Patogének vizsgálata (opcionális)
  - Talajkeverékek biológiai oltása, folyamatos végrehajtása

FELADAT A TALAJOLTÁS

- **A rekultiválandó területhez közeli, természetes talajképződési folyamatokkal létrejött, termékeny talajból történő mintavétellel starter kultúrák izolálása. A starter kultúrák az elkészített keverék mikrobiológiai közösségi összetételének kialakítását szolgálják!**

Talajosodási folyamatok monitorozása

ÁSVÁNYI ANYAGOK VIZSGÁLATA

- Fizikai vizsgálatok
- Kémiai vizsgálatok
- Elemvizsgálatok

Megrendelő: Fehérvári Téglaiipari Kft.
Származási hely: Fehérvári Téglaiipari Kft.
Laborsorszám: 2395/2014

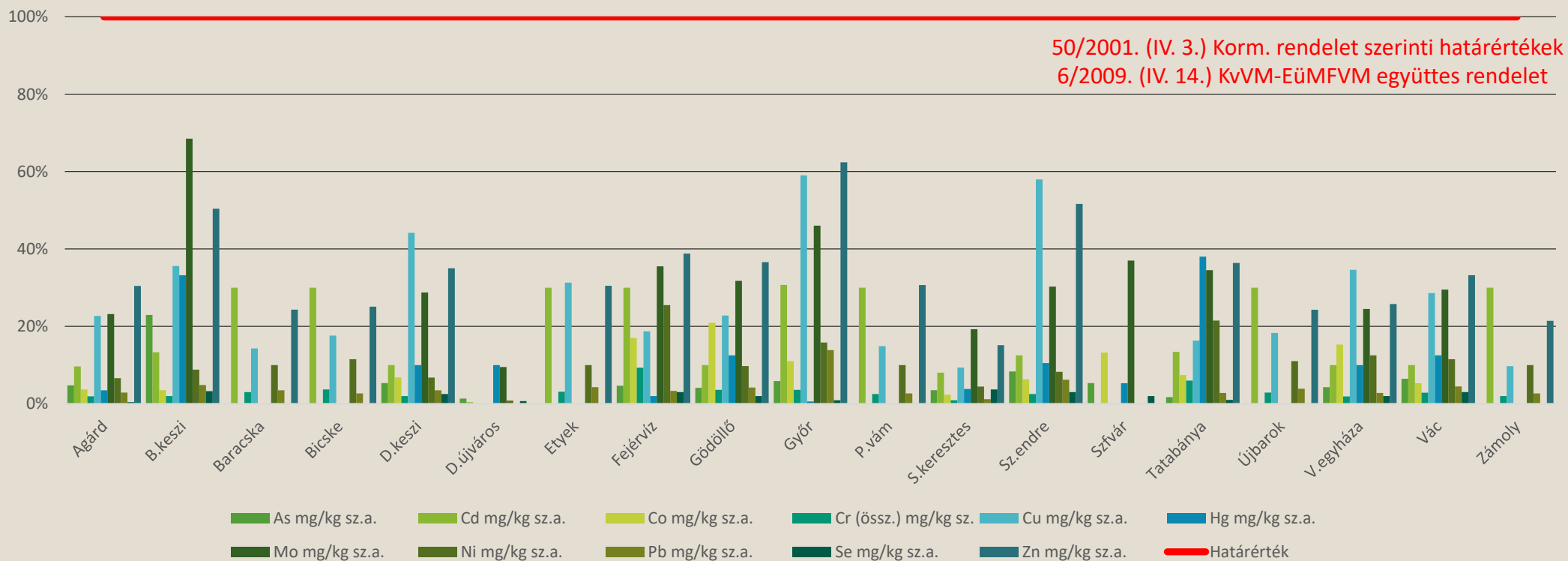
Minta azon.	M : 1205
pH(KCl)	7,47
KA	55
Sótartalom m/m %	< 0,02
CaCO ₃ m/m %	21
Humusz m/m %	0,40
NO ₂ +NO ₃ -N mg/kg	1,41
P ₂ O ₅ mg/kg	36,4
K ₂ O mg/kg	61
Na mg/kg	69,9
Mg mg/kg	698
Cu mg/kg	1,15
Zn mg/kg	0,38
Mn mg/kg	39,8
SO ₄ -S mg/kg	47,8

Megrendelő: Fehérvári Téglaiipari Kft.
Származási hely: Fehérvári Téglaiipari Kft.
Laborsorszám: 2395/2014

Minta azon.	M : 1205
Al mg/kg	6190
As mg/kg	5,31
B mg/kg	2,45
Ca mg/kg	27500
Cd mg/kg	< 0,02
Co mg/kg	5,74
Cr mg/kg	5,31
Cu mg/kg	6,05
Fe mg/kg	13000
Hg mg/kg	< 0,06
K mg/kg	1670
Mg mg/kg	8570
Mn mg/kg	181
Mo mg/kg	< 0,06
Na mg/kg	73,3
Ni mg/kg	19
P mg/kg	393
Pb mg/kg	5,4
S mg/kg	131
Se mg/kg	< 0,4
Zn mg/kg	35,3

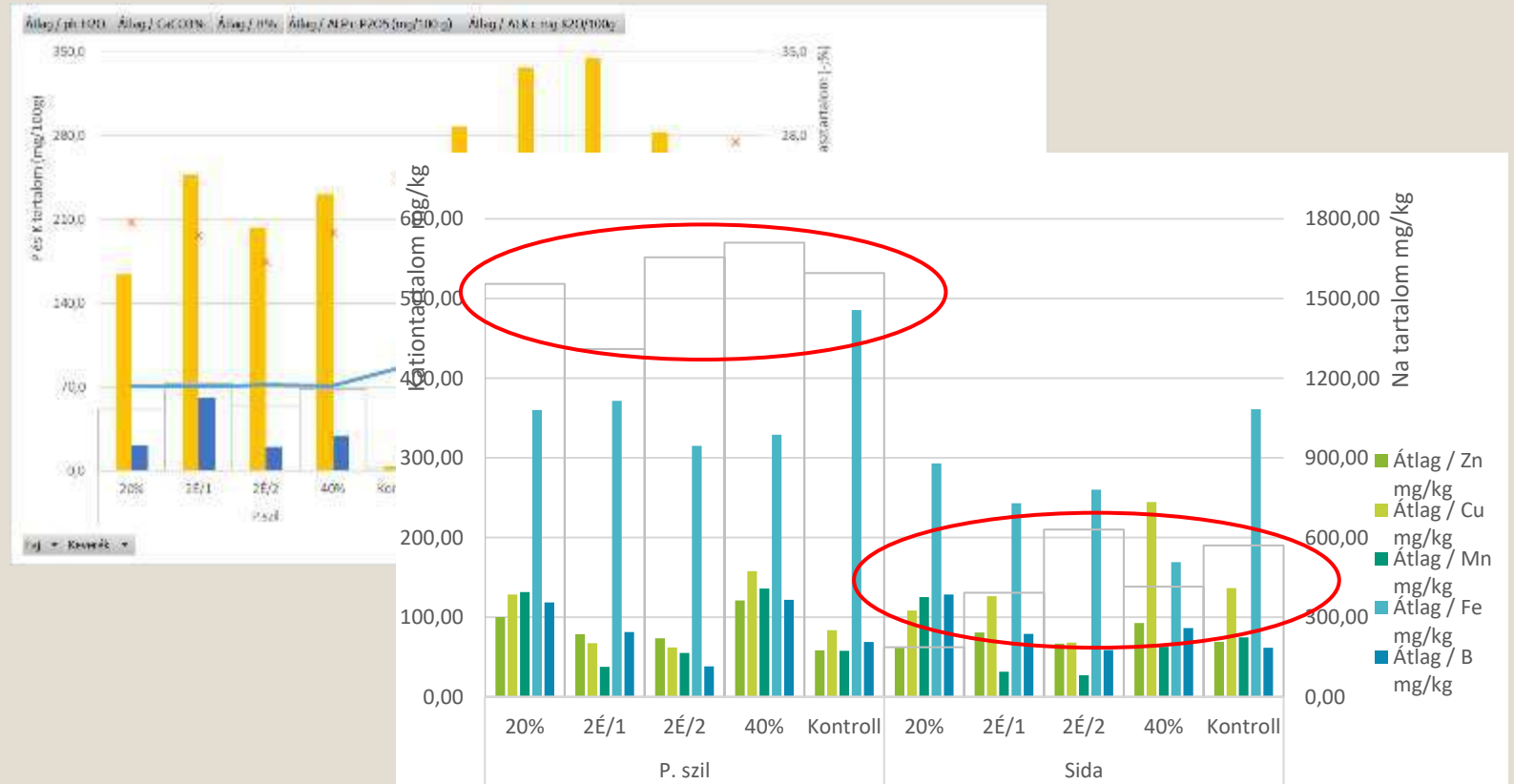
Talajosodási folyamatok monitorozása

FRISS SZERVESANYAGOK VIZSGÁLATA

Talajosodási folyamatok monitorozása

TENYÉSZEDÉNY VIZSGÁLATOK

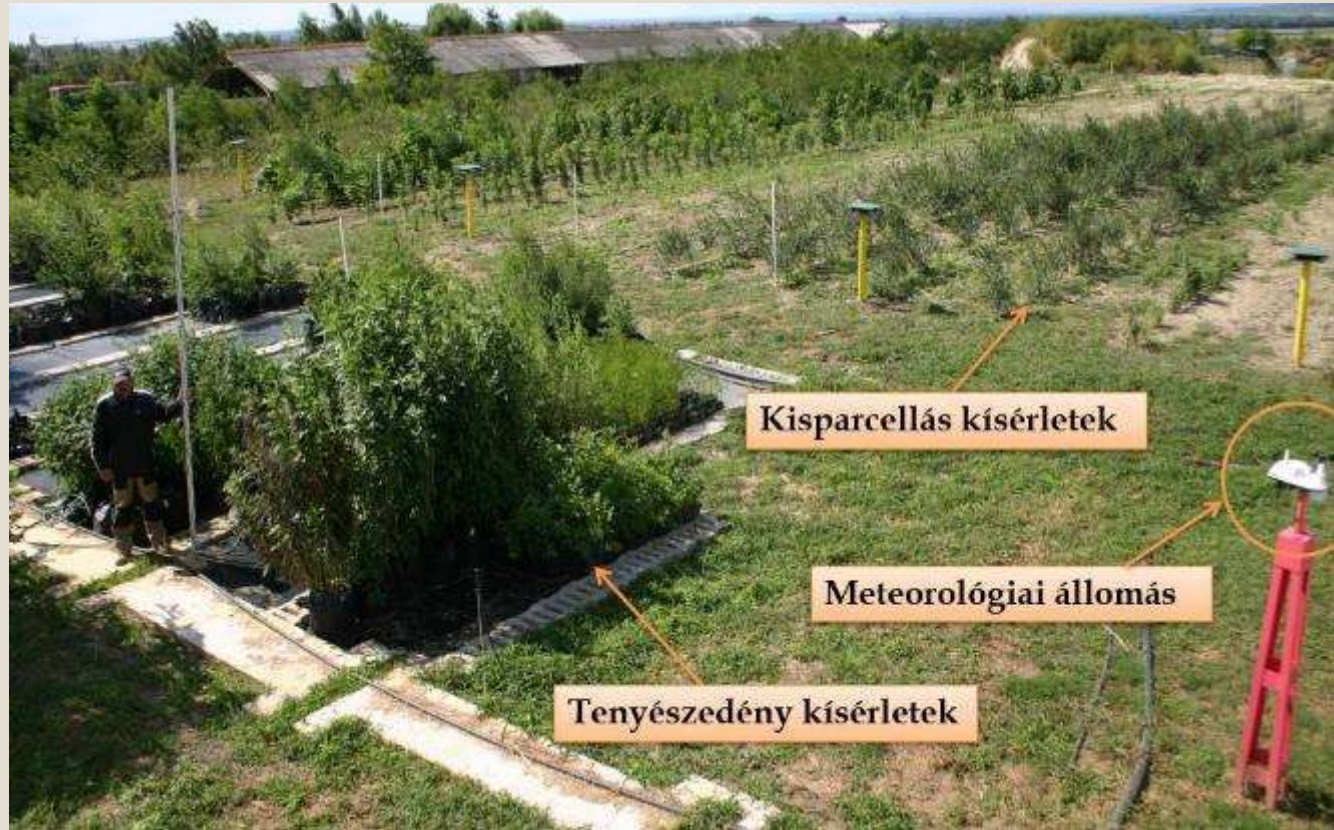
2É/1 – 2 éves keverék 20 % szervesanyag, 2É/2 – 2 éves keverék 40 % szervesanyag, 20% - 1 éves keverék 20 % szervesanyag, 40% - 1 éves keverék 40 % szervesanyag, kontroll – csernozjom A-szint

Talajosodási folyamatok monitorozása

KISPARCELLÁS VIZSGÁLATOK

Különböző keverékek előállítása

- Adott keverékek vizsgálata
  - Talajvizsgálatok
  - Talajvíz (talajoldat) vizsgálatok (opcionális)
  - Növényvizsgálatok

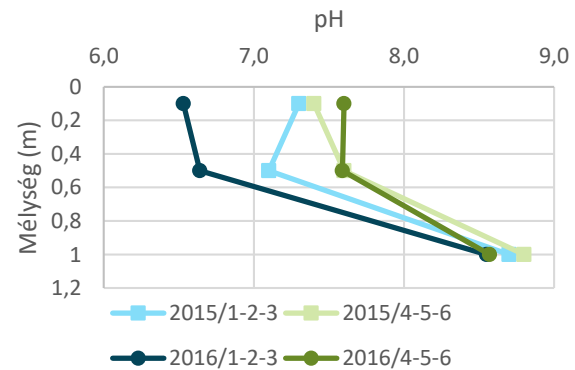

Talajosodási folyamatok monitorozása

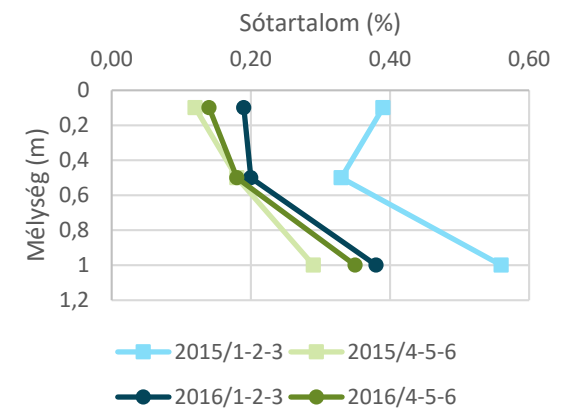
KISPARCELLÁS VIZSGÁLATOK

pH megoszlása

Sótartalom megoszlása

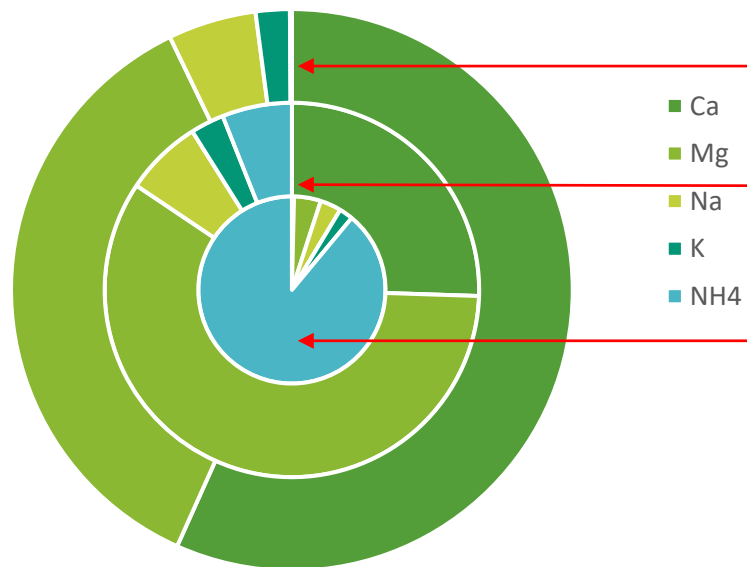
Talajosodási folyamatok monitorozása

KISPARCELLÁS VIZSGÁLATOK – LIZIMÉTERES MINTÁK (4 ÉVES 1:1-ES KEVERÉK)

2016/1-2-3 jelű minták kationmegoszlása

Mintavétel helye

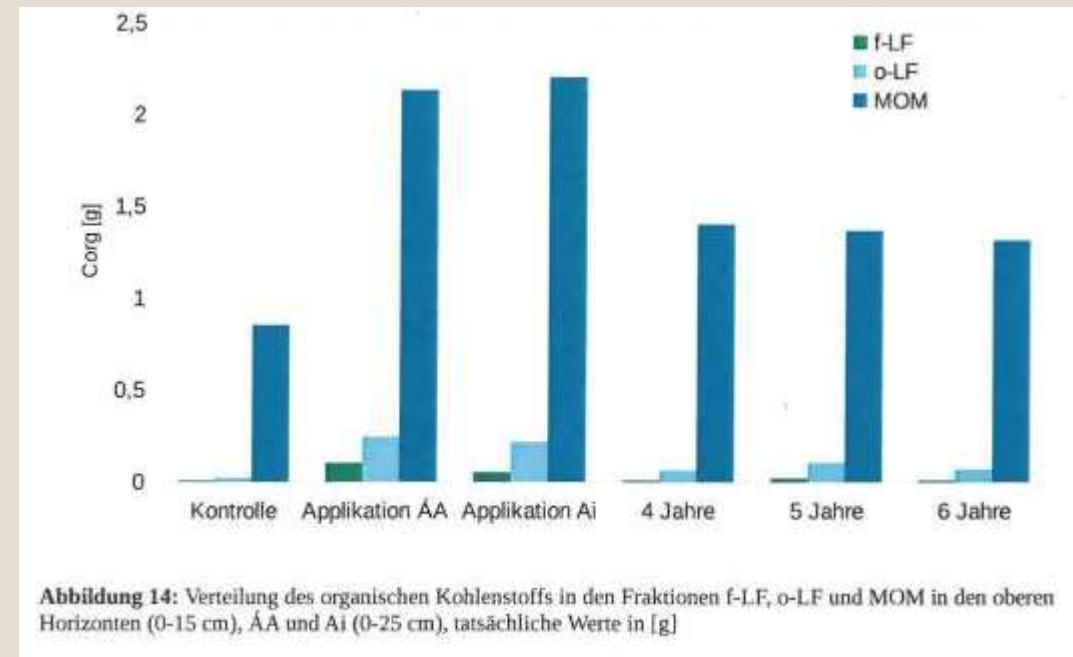
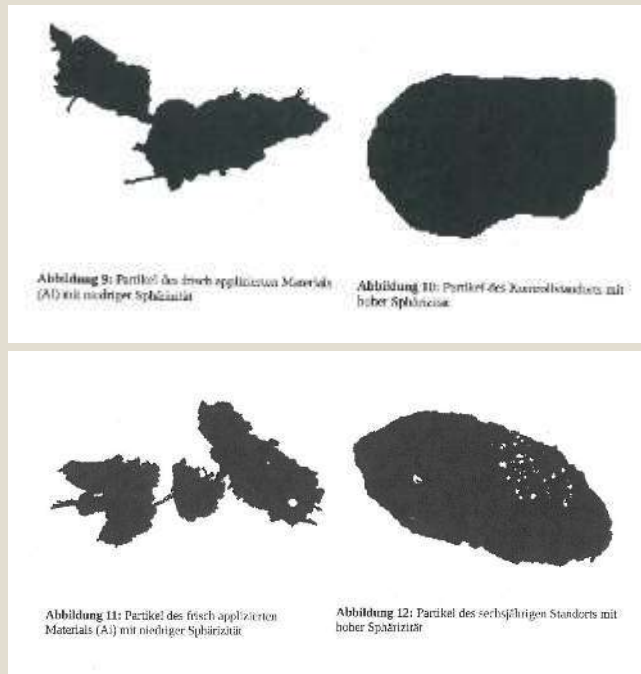
Külső gyűrű 0,1 m
Középső gyűrű 0,5 m
Belső kör 1,0 m

1-2-3 pusztaszil – korai juhar - 4-5-6 pusztaszil – magas kőris parcellák

Talajosodási folyamatok monitorozása

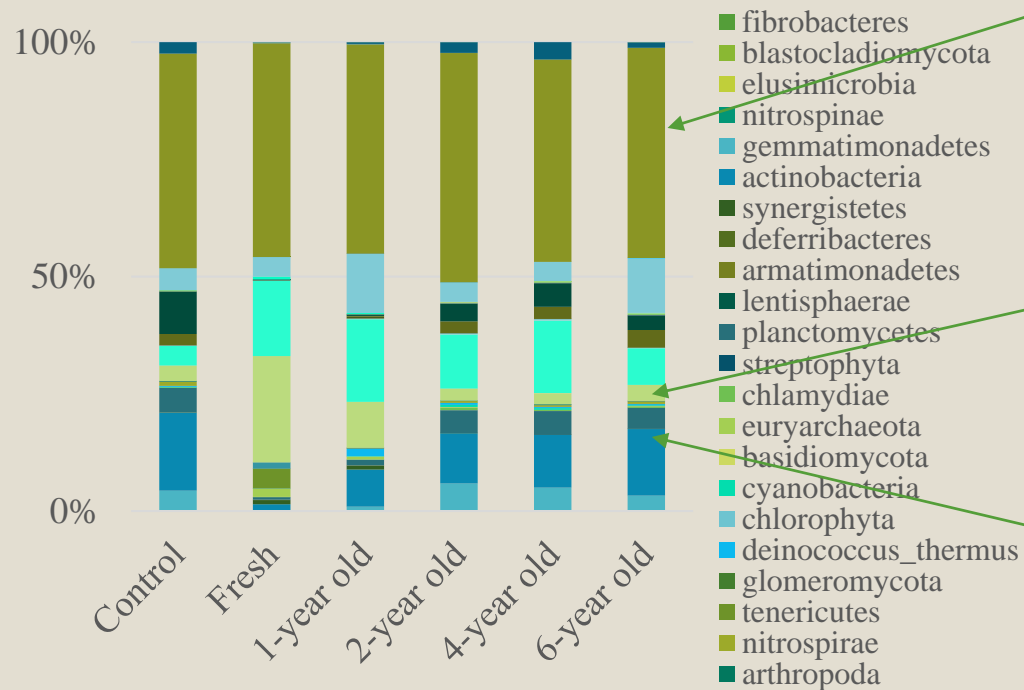
ALBERT-LUDWIGS UNIVERSITÄT FREIBURG

Forrás: Alina Lachmann Matrikelnur.: 3708552 (2018): Bodenbildung auf Klärschlammrekultivierungsflächen, Freiburg, Bachelorarbeit.

Talajosodási folyamatok monitorozása

OKLAHOMA STATE UNIVERSITY

Eljárásunk előnyei

- Szabadalmaztatott pontos műszaki leírás;
- Ökológiailag, ökonómiailag a legkedvezőbb jelenleg elérhető technológia;
- Szennyvíziszap hasznosítása a környezetterhelés minimalizálása elvének, a hulladékhasznosítás elvének figyelembevételével történik;
- Tájba illesztett felszínen fás- és lágyszárú, energetikai vagy ipari célú fatermesztés kivitelezése válik lehetővé. Ez hozzájárul a megújuló energia fokozott mértékű hasznosítása elvének megvalósításához;
- Korábbi degradált talajfelszínen rövid időn (2-3 év) belül, magas humusz- és tápanyagtartalmú, nagy víztartó képességű talaj-rendszer keletkezik, amely kielégíti a növények igényeit;
- A ma ismert szennyvíziszap és biológiailag lebomló hulladékok hasznosítási módjai közül a legzöldebb eljárásként definiálható;
- A magas víztartalom kedvezően hasznosul a növényzet általi felvétellel, kompenzálva a klimatikus vízhiányt;

Eljárásunk előnyei

- A szennyvíziszapban és a felhasznált biológiai hulladékokban jelen lévő szerves anyag gyors lebomlása helyett lehetővé válik annak jóval nagyobb arányú megőrzése, a szerves-ásványi komplexek képződése és a szervesanyag lebomlását ezzel megakadályozó stabilizáció által. Ez egyben a CO₂-kibocsátás csökkentését okozza;
- A korábbi rekultivációs eljárásokkal szemben jóval mélyebb, akár több méteres vastagságú, réteges termőközeg létrehozását teszi lehetővé, ezáltal stabilabb ökológiai rendszert képező növényzeti borítás alakul ki rajta;
- A technológia helykihasználása a korábbi megoldásokkal összehasonlítva kiemelkedő;
- A technológiában felhasznált biológiai eredetű hulladékok hasznosítása révén gazdaságilag eredményessé, finanszírozhatóvá válik a teljes rekultivációs folyamat;
- A korábbi technológiákkal szemben mellőzi a máshol előállítandó vagy máshol letermelésre kerülő humuszos ill. egyéb takaróanyag szállításának, mozgatásának igényét, ezáltal jelentős költségmegtakarítást ér el a rekultiváció kivitelezésében. A szállításokból adódó környezeti terheléseket is elkerüli;

Eljárásunk gyakorlati alkalmazásai

- Valamennyi projekt esetében vizsgálni kell a terület alkalmasságát a technológiánk alkalmazhatóságát illetően!
- Ismerni kell a terület geomorfológiai adottságait!
- Ismerni kell a geológiai és vízföldrajzi adottságokat!
- Minden esetben a területi adottságokhoz kell igazítani a technológiát, a szervesanyag mennyiségi és minőségi adottságainak ismeretében!

Eljárásunkhoz kapcsolódó szolgáltatásaink:

- Területek alkalmasságának felmérése, értékelése,
- Jogi, környezetvédelmi, természetvédelmi feltételek vizsgálata,
- Eljárás adaptálása adott területekre,
- Technológia megvalósítása, kivitelezése!

Összefoglalás

ÖKOLÓGIAI CÉL

- Növényekkel borított zöld felszín létrehozása rekultivációs céllal;
- Biomassza termelés;
- Egyidőben történő rekultiváció és a szervesanyagok hasznosítása.

ÖKONÓMAI CÉL

- Lehető legzöldebb technológia alkalmazása;
- Egyidőben történő tájrehabilitáció és szerves hulladékhasznosítás gazdaságosan végrehajtható;
- ***Szükség szerint a helyettesítő talajközeg más rekultiválandó területekre is kiszállítható.***

Köszönjük a megtisztelő figyelmet !

Dr. Heil Bálint – heilbalint2@gmail.com

06-30-319-7412

Horváth Sándor – teglal2@t-online.hu

06-30-934-7805

Dr. Kling István – istvan.kling@gmail.com

06-30-927-7547

Dr. Kovács Gábor – 62kovacsgabor62@gmail.com

06-70-907-6559